РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на здравеопазването
РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ-СМОЛЯН

ДОКЛАД ЗА КАЧЕСТВОТО НА ПИТЕЙНАТА ВОДА ЗА 2020 ГОДИНА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТ СМОЛЯН

На територията на област Смолян, водите използвани за питейно-битови цели подлежат на контролен мониторинг от страна на РЗИ-Смолян и на мониторинг, извършван от водоснабдителните организации, общините и различните ведомства, съгласуван с РЗИ-Смолян. Основната цел на извършвания мониторинг е:

- да удостовери, че прилаганите мерки за контролиране на рисковете за човешкото здраве по цялата водоснабдителна система действат ефективно и питейната вода при крайния консуматор е безопасна и чиста;
- да гарантира постоянното съответствие на качествата на питейната вода с изискванията на Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели на МЗ, МРРБ и МОСВ (обн. ДВ. бр. 30/2001 г., изм. и доп. ДВ бр. 6/2018 г.);
- да осигурява информация относно качеството на питейната вода.

На територията на областта функционира едно водоснабдително дружество: „ВиК" ЕООД, гр. Смолян осигуряващо водоснабдяването в повечето населени места в десетте общини на област Смолян, разпределени в 86 водоснабдителни зони. Дружеството извършва мониторинг за качеството на питейната вода в стопанисваните водоснабдителни зони по предварително изготвена и съгласувана с РЗИ-Смолян мониторингова програма.

Общинските администрации, стопанисващи 30 от водоснабдителните зони също съгласуват с РЗИ-Смолян мониторингови програми. През 2020 г. една община е предоставила за съгласуване мониторингова програма, изпълнена частично, поради липса на финансови средства и възникналата епидемична обстановка.

Юридическите лица, стопанисващи ведомствени водоизточници, разпределени в 29 зони за водоснабдяване, които се използват за питейно-битово водоснабдяване на предприятията за производство на бутилирани вода, хижи и почивни бази са разработили и съгласувани с РЗИ-Смолян три мониторингови програми. При проверките на представените протоколи от изпитванията не са констатирани отклонения.

На територията на област Смолян се контролират 212 централни и 36 ведомствени водоизточници, разпределени в 145 зони на водоснабдяване, местни водоизточници – 12 броя и минерални чешми за водоналиване от населението – 12 броя:

- „ВиК" ЕООД, гр. Смолян стопанисва 165 бр. водоизточници в 86 зони на водоснабдяване;
- Общинските администрации стопанисват 47 бр. водоизточници в 30 зони на водоснабдяване;
- Други ведомства стопанисват 36 бр. водоизточници в 29 зони на водоснабдяване.

Мониторингът на питейните води се извършва по показатели от Приложение 1, разпределени в група А и група Б, съгласно Приложение №2 от Наредба № 9 за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели.

4700 Смолян, бул. „България" №26
тел.: +359 301 6 32 93 , факс: +359 301 6 32 93
e-mail: rzi@ rzi-smolyan.com
web: www.rzi-smolyan.com

Водоснабдителното дружеството на всеки две седмици подава информация за въведено режимно водоснабдяване по зони и населени места. През 2020 г. в *шест населени места* са въвеждани режимни водоснабдявания за определен период от време:

- *Второ тримесечие* – с. Змейца (общ. Доспат) и с. Буйново (общ. Борино);
- *Трето тримесечие* – с. Осиково (общ. Девин), с. Барутин (общ. Доспат), гр. Рудозем – кв. Възраждане(общ. Рудозем) и гр. Неделино – кв. Долно Неделино (общ. Неделино);
- *Четвърто тримесечие* – с. Осиково (общ. Девин) и гр. Рудозем – кв. Възраждане(общ. Рудозем).

Режимът е в резултат на намален дебит на водоизточниците и е краткотраен (за няколко дни). При случаите на въведен режим на водоснабдяване не е установено влошаване в качеството на питейната вода.

През 2020 година е пуснат в експлоатация язовир „Пловдивци" (общ. Рудозем) за питейно-битово водоснабдяване като е включен в зона за водоснабдяване „Искрец" и се стопанисва от „ВиК" ЕООД, гр. Смолян. Вода се използват за водоснабдяване на следните населени места: общ. Рудозем – централна част на гр. Рудозем, с. Бърчево и с. Войкова лъка (в двете села водата се смесва с наличната от използваните за водоснабдяване каптирани извори) и общ. Мадан – гр. Мадан, с. Средногорци и с. Ловци.

В акредитираната лаборатория по БДС EN ISO/IEC 17025 към РЗИ-Смолян, през 2020 година са изследвани по физикохимични показатели 316 проби и по микробиологични - 349 проби, от които:

- *от централни водоизточници* за питейно водоснабдяване:
  - по показатели от група А – 195 проби за физикохимичен анализ и 183 проби за микробиологичен анализ;
  - по показатели от група Б – 40 проби за физикохимичен анализ и 41 за микробиологичен анализ;
- *от ведомствените водоизточници* за питейно водоснабдяване:
  - по показатели от група А – 24 броя за физикохимичен анализ и 24 проби за микробиологичен анализ;
  - по показатели от група Б – 6 проби за физикохимичен анализ и 6 за микробиологичен;
- *от местни обществени водоизточници (чешми*) – 58 проби;
- *от минерална вода от чешми за обществено ползване* – 32 проби по микробиологичен анализ и 4 проби за физикохимичен анализ;
- *от сурови води от повърхностни водоизточници* – 16 проби за микробиологичен анализ.

Не се наблюдават трайни отклонения в качеството на питейната вода по показатели от група А и група Б.

РЗИ-Смолян е предоставила проби в друга акредитирана лаборатория към РЗИ-Пловдив за изследвани по показатели от група Б:

- 40 проби за тежки метали, пестицидни остатъци, трихалометани и органични съединения;
- 24 проби за естествен уран, обща α-радиоактивност, обща β-радиоактивност и обща индикативна доза.

Получените резултати са ***без отклонения от нормата.***

През 2020 г. са издадени ***9 броя предписания за задължителни хигиенни мероприятия***, както следва:

- За питейна вода, подавана от централни водоизточници, несъответстваща по физикохимични показатели в 2 проби по показател желязо (общо) и по микробиологични показатели в 5 проби по показател колиформи, за което са предприети незабавни мерки

и са издадени ***5 броя предписания*** за профилактика на водоснабдителните съоръжения и обеззаразяване на питейната вода с цел осигуряване на безопасна и чиста питейна вода, поради установени несъответствия на питейната вода с изискванията на Наредба № 9. Две предписания са към кметовете на населените места, а три на техническите ръководители на експлоатационните райони към ВиК дружеството. Кметовете на населените места (където ВиК дружеството не стопанисва водоснабдителните обекти) своевременно уведомяват населението за извършване на профилактика на съоръженията и използване на водата само за битови нужди до излизане на стандартни повторни проби, а „ВиК" ЕООД отбелязва на интернет страницата си тази информация. Изследваните повторни проби съответстват на нормативните изисквания.

За питейна вода, подавана от ведомствените водоизточници, несъответстваща по микробиологични показатели - колиформи в 3 проби, за което са предприети незабавни мерки. Издадени са ***3 броя предписания*** за профилактика на водоснабдителните съоръжения и обеззаразяване на питейната вода с цел осигуряване на безопасна и чиста питейна вода, поради установени несъответствия на питейната вода с изискванията на Наредба № 9 на юридическите лица стопанисващи водоизточниците. Изследваните повторни проби са без отклонения.

- За питейна вода, използвана за водоналиване от 1 брой местен водоизточник – обществена чешма в гр. Мадан, несъответстваща по микробиологични показатели – коли титър. Издадено е ***1 брой предписание*** за профилактика на водоснабдителните съоръжения и обеззаразяване на питейната вода с цел осигуряване на безопасна и чиста питейна вода на Община Мадан. Контролна проба е без отклонение.

ЦЕНТРАЛНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ

1. Физикохимични показатели

През 2020 г. са изследвани 195 проби питейни води по показатели от група А и 40 проби - по показатели от група Б. Констатирано е несъответствие по един показател „***желязо (общо)***" в 2 проби. Съответствието е **99,15 %**. За 2019 г. съответствието е 100 %, за 2018 г. - 99.6 %.

2. Микробиологични показатели

През 2020 година, са изследвани 183 проби питейни води по показатели от група А, от които 5 проби са с отклонения и 41 проби – по показатели от група Б, без отклонения. Съответствието е **97,77 %**. За 2019 година съответствието е 94.1 %, а за 2018 г. съответствието е 97.1 %.

При констатиране на отклоненията са издадени 5 броя предписания за провеждане на задължителни хигиенни мероприятия, които са изпълнени.

При взетите повторни проби не са констатирани несъответствия.

ВЕДОМСТВЕНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ

1. Физикохимични показатели

През 2020 г. са изследвани 24 проби питейни води по показатели от група А и 6 проби – по показатели от група Б. Съответствието е **100 %**. За 2019 година съответствието е 97.4 %, а за 2018 - 100 %.

2. Микробиологични показатели

През 2020 г. са изследвани 24 проби питейни води по показатели от група А и 6 проби - по показатели от група Б. С отклонения от изискванията са 3 от пробите. Предприети са незабавни мерки и са издадени 3 броя предписания на юридическите лица стопанисващи водоснабдяванията за провеждане на задължителни хигиенни мероприятия, които са изпълнени. При взетите повторни проби не са констатирани несъответствия. Съответствието е **90 %**. За 2019 г. съответствието е 97.5 %, а за 2018 г. е 100 %.

МЕСТНИ ОБЩЕСТВЕНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ

През 2020 г. РЗИ - Смолян контролира 33 местни чешми. Анализирани са 58 проби води, по химични и по микробиологични показатели, ***с едно отклонение*** от нормата по микробиологични показатели. Съответствието по микробиологични показатели е 98,28 %, по физикохимични показатели е **100 %**. За 2019 г. и 2018 г. съответствието е 100% по физикохимични и микробиологични показатели.

МИНЕРАЛНИ ВОДИ

През 2020 г. по микробиологични показатели за съответствие с изискванията на Наредба № 14 (Обн. ДВ. бр.79/1987 г.) са изследвани 32 проби от минерални води, предназначени за пиене и водоналиване от обществени минерални водоизточници и 4 проби по физикохимични показатели. Всички са без отклонения, както и тези през 2019 г. и 2018 г.

ПОВЪРХНОСТНИ (СУРОВИ) ВОДИ

Извършено е пробонабиране на 16 броя повърхностни води за микробиологичен анализ от пунктове, определени по мониторинговите програми на БД ИБР – Пловдив и БД ЗБР – Благоевград. Предвид на получените резултати, РЗИ даде предложение за категоризиране на повърхностните води, съгласно Наредба № 12 (Обн. ДВ. бр. 63/2002 г.) за категория А1 за 15 от водоизточниците и категория А2 за един водоизточник.

През 2020 година е работено по **4 жалби** относно замърсяване на повърхности водоизточници и за влошено качество на питейна вода:

- първо тримесечие – гр. Златоград – 1 постъпила жалба относно замърсяване на речно корито, в устието на което са разположени водоизточници, водоснабдяващи града;
- второ тримесечие – гр. Смолян – 2 постъпили жалби от жители на града за влошено качество на подаваната питейна вода при консуматора. От извършените анализи на взетите проби не са установени несъответствия;
- четвърто тримесечие – постъпила 1 жалба от посетители в с. Босилково (общ. Баните) за наличие на арсен в питейната вода. От извършените анализи на взетите проби не са установени несъответствия.

Изводи:

1. И през 2020 г. питейната вода в област Смолян остава с много добри качества, безопасна за потребителите и в достатъчно количество. Това е в резултат, че 96 % от водоснабдяването на Смолянска област е от каптирани извори с голяма дълбочина, разположени в горски масиви, които не се повлияват от повърхностни води и се запазват постоянни стойностите на показателите през годините.

2. Основния проблем с нестандартните проби води по микробиологични показатели е поради замърсяване на изворите в резултат на обилни валежи и липсата на квалифицирани кадри, които да стопанисват водоснабдителните обекти и да извършват обеззаразяване на питейната вода. Проблема е ограничен по време и място и не води до трайно влошаване качеството на подаваната в тези зони питейна вода.

3. За коригиране на възникналите несъответствия с качеството на подаваната вода, са предприемани своевременни мерки от водоснабдителното дружество и кметовете на населените места.

4. На територията на Област Смолян през 2020 г. не е възниквала кризисна ситуация, водеща до епидемичен взрив от воден произход.

Процент стандартност на изследваните проби питейна вода по водоснабдителни зони за периода 2018 – 2020 години

Таблица 1

Година **Мониторинг**	**2018**	**2019**	**2020**
Мониторинг РЗИ – Смолян	98,4 %	97,1 %	98,2 %
Мониторинг „ВиК" ЕООД Гр. Смолян	98,7 %	98,24 %	97,86 %

Качество на питейната вода в област Смолян за 2020 година

Таблица 2

Вид проби	**Физикохимичен анализ**			**Микробиологичен анализ**			**Радиологичен анализ**		
	Брой проби	Брой нестандартни проби	% нестандартни проби	Брой проби	Брой нестандартни проби	% нестандартни проби	Брой проби	Брой нестандартни проби	% нестандартни проби
Води - всичко	**327**	**2**	**0,61 %**	**349**	**9**	**2,58 %**	**24**	**0**	**0,00 %**
Централни водоизточници – показатели от група А	195	0	0,00 %	183	5	2,73 %			
Централни водоизточници – показатели от група Б	40	2	5,00 %	41	0	0,00 %	24	0	0,00%
Ведомствени водоизточници – показатели от група А	24	0	0,00 %	24	3	12,5 %			
Ведомствени водоизточници – показатели от група Б	6	0	0,00 %	6	0	0,00 %			
Местни обществени водоизточници	58	0	0,00 %	53	1	1,89 %			
Минерални обществени водоизточници	4	0	0,00%	26	0	0,00 %			
Повърхностни сурови води				16					

Проби питейна вода с отклонения от изискванията на Наредба № 9 за качеството на водата предназначена за питейно-битови цели за 2020 година в област Смолян

Таблица 3

Месец	***Община***	***Населено място/ Зона на водоснабдяване***	***Установени несъответствия с нормативните изисквания по:***					
			Микробиологични показатели			***Химични показатели***		
			Брой проби	***показател***	***стойност***	***Брой проби***	***показател***	***стойност***
ЦЕНТРАЛНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ								
февруари	Смолян	с. Тикале *зона „Тикале"*	1	Колиформи брой колонии при 22º С	20/100 CFU/см³ 12 КОЕ			
юни	Неделино	гр. Неделино *зона „Неделино"* *ниска зона*	1	Колиформи брой колонии при 22º С	34/100 CFU/см³ 20 КОЕ			
	Неделино	гр. Неделино *зона „Крайна"* *висока зона*				2	Fe (желязо – общо)	252 µg/dm³ 273 µg/dm³
юли	Златоград	с. Старцево *зона „Пресека"*	1	Колиформи брой колонии при 22º С	42/100 CFU/см³ 28 КОЕ			
	Смолян	с. Требище *зона „Требище"*	1	Колиформи брой колонии при 22º С	37/100 CFU/см³ 20 КОЕ			
август	Баните	с. Оряховец *зона „Стърница"*	1	Колиформи брой колонии при 22º С	20/100 CFU/см³ 19 КОЕ			
ВЕДОМСТВЕНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ								
юли	Баните	с. Вишнево *зона „Баръмов"*	1	Колиформи брой колонии при 22º С	35/100 CFU/см³ 43 КОЕ			
август	Доспат	гр. Доспат *зона „Каука"*	1	Колиформи брой колонии при 22º С	24/100 CFU/см³ 35 CFU			
	Доспат	гр. Доспат *зона „Ветровала"*	1	Колиформи	18/100 CFU/см³			
МЕСТНИ ВОДОИЗТОЧНИЦИ								
юли	Мадан	гр. Мадан *обществена чешма МБАЛ Мадан*	1	Коли титър брой колонии при 37º С	30 MPN CFU/см³ 54 CFU/ см³			

4700 Смолян, бул. „България" №26
тел.: +359 301 6 32 93, факс: +359 301 6 32 93
e-mail: rzi@rzi-smolyan.com
web: www.rzi-smolyan.com

4700 Смолян, бул. „България“ №26
тел.: +359 301 6 32 93 , факс: +359 301 6 32 93
e-mail: rzi@ rzi-smolyan.com
web: www.rzi-smolyan.com